

CENTRUM BADANIA OPINII SPOŁECZNEJ

SEKRETARIAT 29-35-69, 628-37-04
ZESPÓŁ REALIZACJI
BADAŃ 21-07-57, 628-90-17

UL. ŻURAWIA 4A, SKR. PT. 24
00-503 W A R S Z A W A
TELEFAX: 29-40-89

BS/379/83/92

"PAKT O PRZEDSIĘBIORSTWIE PAŃSTWOWYM"
W OPINII SPOŁECZNEJ

Komunikat z badań

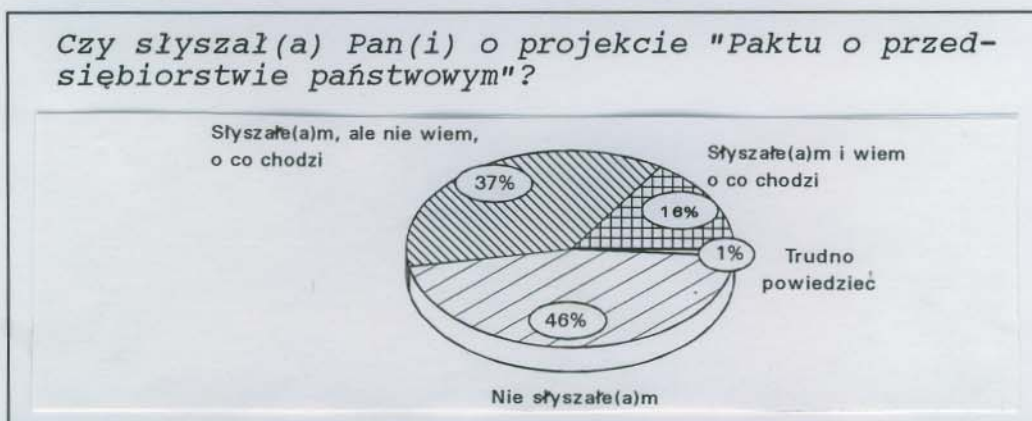
Warszawa, wrzesień 1992 r.

UWAGA: Przedruk materiałów CBOS w całości lub w części oraz wykorzystanie danych empirycznych jest dozwolone wyłącznie z podaniem źródła.

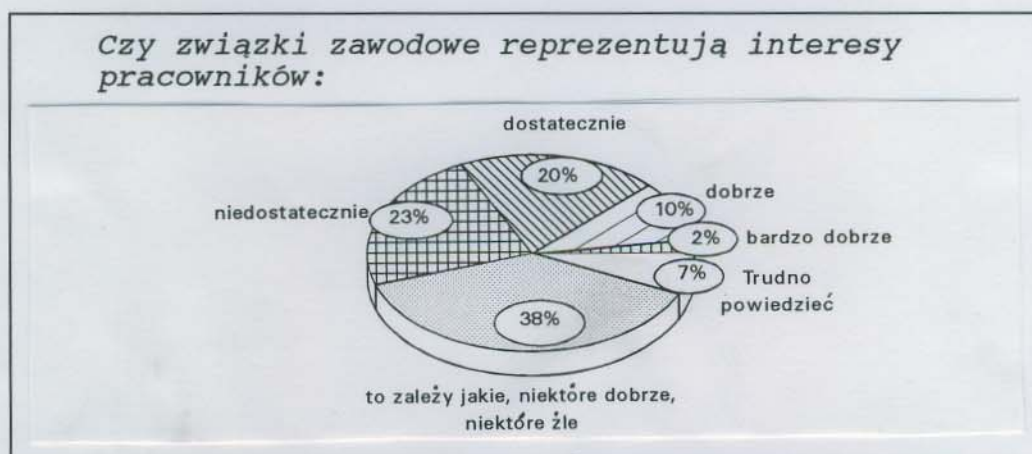
"PAKT O PRZEDSIĘBIORSTWIE PAŃSTWOWYM" W OPINII SPOŁECZNEJ

Badanie "Co o tym myślisz?" (20), 14-16 września 1992 r., reprezentatywna ogólnopolska próba kwotowa ludności miejskiej (N=1153).

- ◆ Blisko połowa mieszkańców miast nic nie słyszała o rządowym projekcie "Paktu o przedsiębiorstwie państwowym".

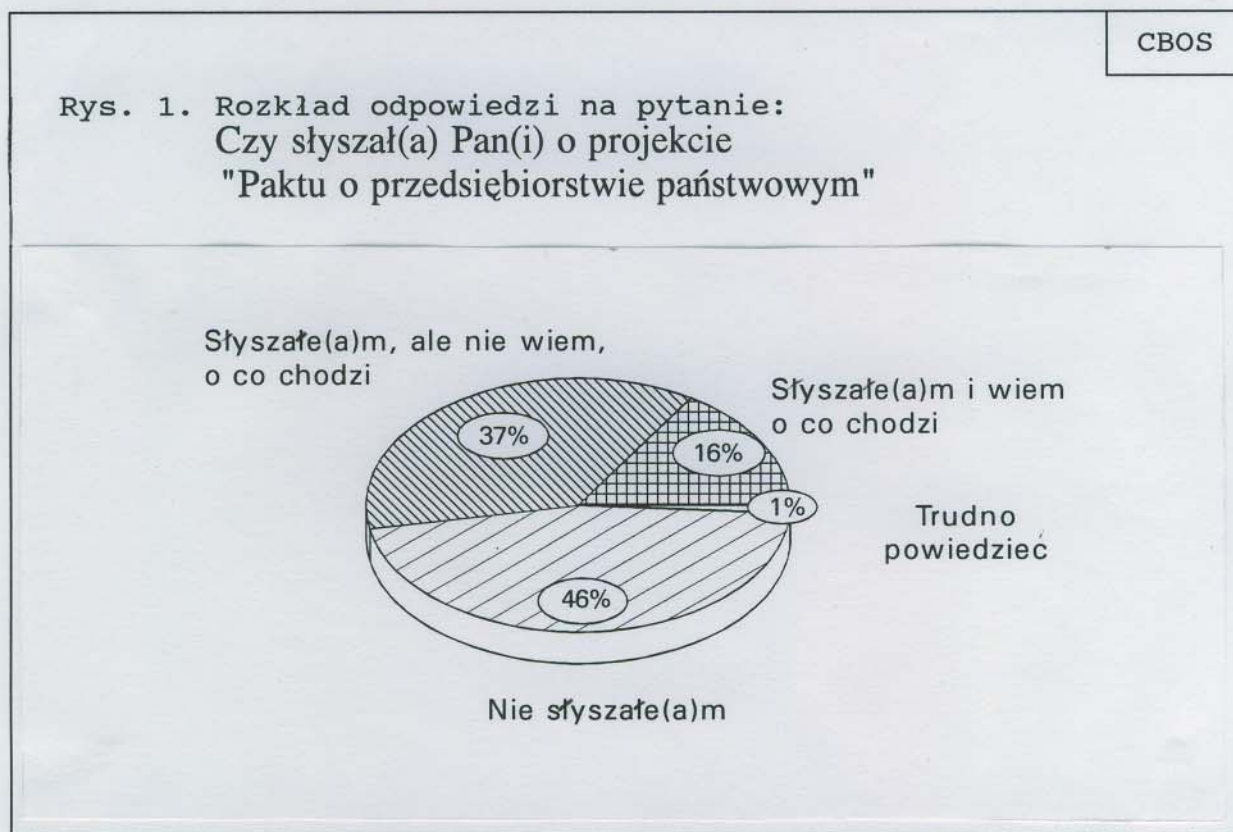

- ◆ W społecznej ocenie skutków wprowadzenia paktu w życie przeważa optymizm. Zdaniem około połowy badanych pakt:
 - usprawni reformowanie polskiej gospodarki,
 - stwarza pracownikom szansę udziału w naprawie ich przedsiębiorstw,
 - spowoduje zmniejszenie liczby strajków i protestów w zakładach pracy,
 - jest właściwym programem wychodzenia z kryzysu.
- ◆ Działalność związków zawodowych jest oceniana na ogół krytycznie. Opinie o możliwości porozumienia związków z rządem są podzielone.

Przedmiotem sondażu CBOS¹ przeprowadzonego tydzień po ogłoszeniu przez rząd projektu "Paktu o przedsiębiorstwie państwowym" było poznanie opinii mieszkańców miast o tej propozycji.

Założenia projektu zna tylko 16% badanej populacji (rys. 1). Są to przede wszystkim pracownicy umysłowi i kadra kierownicza. W grupach tych wie o co chodzi w projekcie co czwarty badany, podczas gdy wśród robotników tylko co dziesiąty².

¹ Sondaż "Co o tym myślisz?" (20) przeprowadzono w dniach 14-16 września 1992 r. na ogólnopolskiej reprezentatywnej próbie kwotowej ludności miejskiej (N=996).

² Szczegółowe zróżnicowanie wypowiedzi badanych w zależności od ich cech socjodemograficznych przedstawiono w tabelach aneksu.

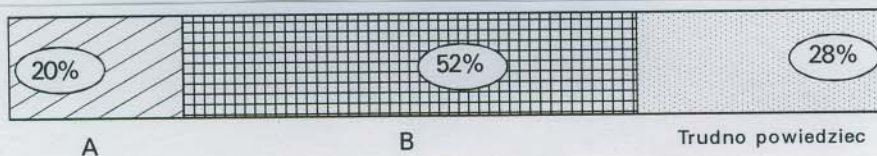
Spośród propozycji wchodzących w skład paktu za najważniejsze uznano to, że pracownicy będą mogli współdecydować o prywatyzacji i reformowaniu swoich zakładów (49% wskazań) oraz że nastąpi stopniowe odejście od popiwku (39%). Dla jednej czwartej badanych istotne jest, że jasno zostanie określone, kto jest właścicielem zakładu. Przy czym dla kadry kierowniczej współdecydowanie o przyszłości zakładu jest równie ważne jak określenie odpowiedzialności ("kto jest właścicielem zakładu"), a dla robotników - jak odejście od popiwku. Na uwagę zasługuje fakt, że tylko 17% respondentów za najważniejszą z propozycji uznało rozdanie pracownikom za darmo części akcji ich zakładów.

W społecznej ocenie skutków wprowadzenia paktu w życie przeważa optymizm. Ponad połowa respondentów uważa, że pakt usprawni reformowanie polskiej gospodarki oraz że stwarza pracownikom szansę udziału w naprawie ich przedsiębiorstw. Nieco mniej ankietowanych (42%) podziela przekonanie, że jest to właściwy program wychodzenia gospodarki z kryzysu (rys. 2).

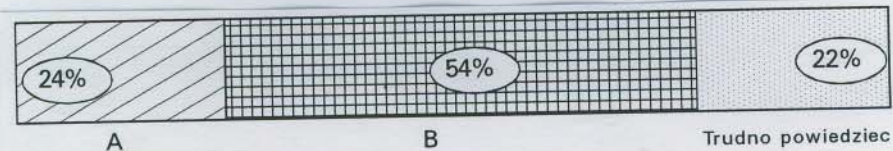
Rys. 2. Rozkład odpowiedzi na pytanie:

Czy Pana(i) zdaniem, Pakt:

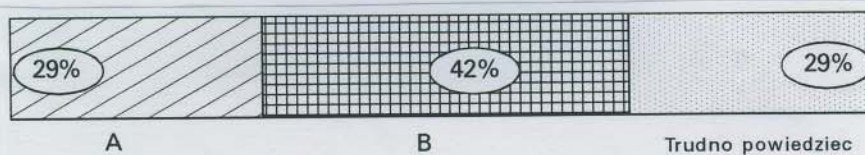
- A) doprowadzi do ogólnego bałaganu czy też
- B) usprawni reformowanie polskiej gospodarki

- A) zrzuca odpowiedzialność na pracowników zakładów za przyszłość przedsiębiorstw czy też
- B) stwarza szansę udziału pracownikom w naprawie ich przedsiębiorstw

- A) jest kolejnym tematem zastępczym czy też
- B) jest właściwym programem wychodzenia gospodarki z kryzysu

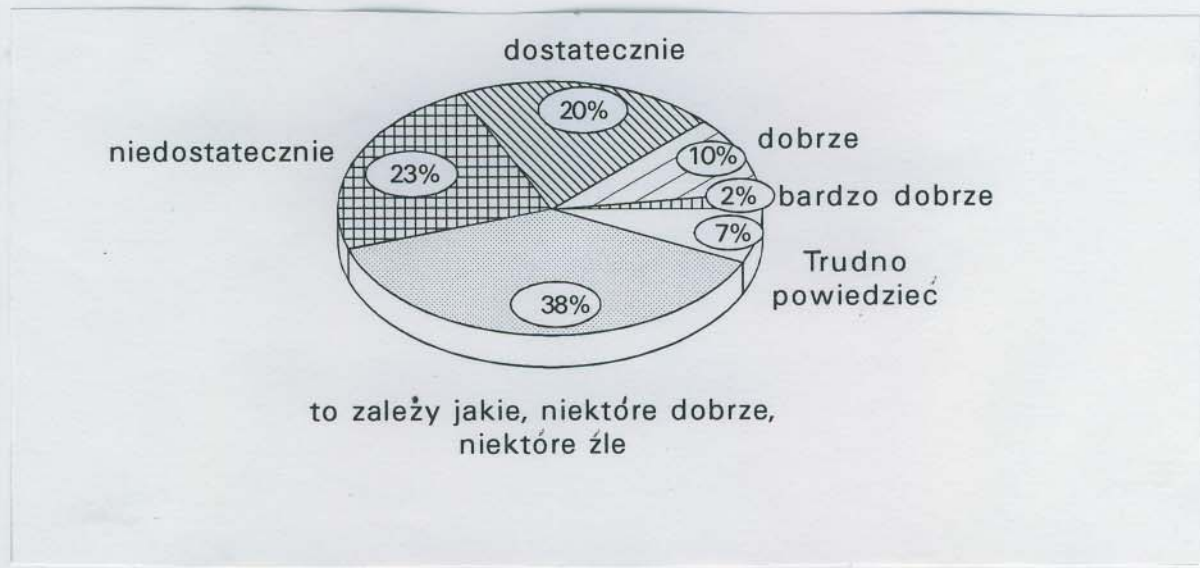

Optymizm przeważa także (50% wypowiedzi) w przewidywaniach badanych dotyczących zmniejszenia się liczby strajków i protestów w zakładach pracy wskutek wprowadzenia w życie paktu. Warto zwrócić uwagę, że nadzieję taką wyraża przede wszystkim kadra kierownicza. Robotnicy są bardziej powściągliwi w tej kwestii.

W sprawie **możliwości osiągnięcia porozumienia między rządem a związkami zawodowymi panuje większy sceptycyzm**. Niemal tyle samo ankietowanych wierzy, że jest to możliwe (42%), co ma przeciwne zdanie na ten temat (46%). Na podkreślenie zasługuje fakt, że stosunkowo najczęściej o możliwości porozumienia są przekonani robotnicy wykwalifikowani i kadra kierownicza.

Związki zawodowe traktowane jako pewna całość - formacja społeczna reprezentująca interesy pracownicze - została pozytywnie oceniona przez 32% badanych. Blisko jedna czwarta ankietowanych ocenia ich działalność jako niedostateczną. Dla 38% respondentów podstawowe znaczenie w ocenie organizacji pracowniczych ma jednak to, o jaki konkretnie związek chodzi. Oznacza to polaryzację ocen różnych związków przez znaczny odłam opinii publicznej (rys. 3).

Rys. 3. Rozkład odpowiedzi na pytanie:
Jak Pan(i) ocenia działalność
związków zawodowych? Czy, ogólnie
rzecz biorąc, związki zawodowe
bronią i reprezentują interesy
pracowników:

Między oceną związków zawodowych a opiniami o możliwości porozumienia między związkami a rządem zachodzi wyraźna zależność. Można przypuszczać, że zdaniem badanych porozumienie takie jest możliwe wtedy, gdy związki zawodowe dobrze reprezentują interesy pracownicze (tab. 1).

Tabela 1

w procentach

Czy związki zawodowe bronią i reprezentują interesy pracowników:	Czy wierzy Pan(i) w możliwość porozumienia związków zawodowych z rządem?		
	tak	nie	trudno powiedzieć
- bardzo dobrze (i dobrze)	63	26	11
- dostatecznie	46	48	6
- niedostatecznie	36	55	9
- niektóre dobrze, niektóre źle	42	46	12
Trudno powiedzieć	26	40	34

Odpowiadając na pytanie: "Dla kogo wprowadzenie paktu w życie będzie najkorzystniejsze?" jedna czwarta badanych uważa, że zyskają na tym wszyscy, 21% sądzi, że załogi przedsiębiorstw, a 19% jest zdania, że najwięcej korzyści przyniesie to rządowi.

*

*

*

Badanie ujawniło niewielką znajomość projektu "Paktu o przedsiębiorstwie państwowym" wśród ludności miejskiej, która z natury rzeczy jest bardziej tym zainteresowana niż mieszkańcy wsi. Można więc przypuszczać, że w całym społeczeństwie znajomość ta jest jeszcze mniejsza.

Należy jednak pamiętać, że:

- po pierwsze, badanie przeprowadzone było tydzień po przedstawieniu przez rząd projektu,

- po drugie, znaczna część społeczeństwa nie interesuje się w ogóle sprawami publicznymi (według danych CBOS około połowy dorosłych Polaków określa swe zainteresowanie polityką jako nikle bądź żadne).

Ze względu jednak na skutki, jakie niesie z sobą wprowadzenie paktu, niepokojąca jest nikła znajomość tej propozycji w środowiskach robotniczych.

Drugą istotną sprawą ujawnioną w omawianym badaniu jest krytyczna na ogół ocena wywiązywania się związków zawodowych ze swej podstawowej funkcji - reprezentanta interesów pracowniczych. Opinie o możliwości porozumienia związków z rządem są podzielone.

Pomimo niewielkiej znajomości, pakt budzi jednak pozytywne skojarzenia i emocje. Jest to nowy program, który zaproponował nowy rząd, co wzbudziło pewne nadzieje. Wiele więc zależy od sposobów realizacji propozycji zawartych w pakcie.

A N E K S

Tabela 1. Czy słyszał(a) Pan(i) o projekcie "Paktu o przedsiębiorstwie państwowym"? (%)

	Słyszałem i wiem o co chodzi	Słyszałem, ale nie wiem o co chodzi	Nie słyszałem	LICZBA OSÓB
Ogółem	16	37	46	989
Płeć				
Mężczyźni	22	39	39	472
Kobiety	11	36	53	515
Wiek				
do 24 lat	10	29	61	123
25-34	15	36	49	238
35-44	19	43	38	223
45-54	23	43	35	159
55-64	19	31	50	137
65 lat i więcej	9	39	52	109
Miejsce zamieszkania				
Miasto do 20 tys.	14	43	42	194
od 21 do 100 tys.	15	39	46	284
101-500 tys.	16	36	48	259
501 tys. i więcej mieszk.	20	32	49	245
Region				
Północny	14	40	46	131
Zachodni	21	35	43	122
Środkowozachodni	17	38	45	135
Środkowy	15	35	50	202
Wschodni	14	41	45	80
Południowo-wschodni	19	48	33	111
Południowo-zachodni	16	31	53	208
Wykształcenie				
Podstawowe	9	37	53	285
Zasadnicze zawodowe	10	41	50	268
Średnie	23	34	43	330
Wyższe	33	38	29	105
Grupa społeczno - zawodowa				
Kadra kier., inteligencja	28	39	33	87
Prac.umysł.niż.szczebła	26	41	33	199
Pracownicy handlu i usług	10	37	53	78
Robotnicy wykwalifikowani	12	39	50	165
Robotnicy niewykwalifik.	11	41	48	79
Prywatni przedsiębiorcy	20	36	44	50
Aktywność zawodowa				
Pracujący	19	39	42	659
Nie pracujący	12	33	55	310
Dochody na jedną osobę				
Do 400 tys. zł	11	51	37	35
401-600	7	44	49	91
601-800	10	37	53	161
801-1000	15	38	47	214
1001-1500	18	33	48	288
Powyżej 1500 tys. zł	26	37	37	199
Ocena własnych war. mater.				
Złe	13	38	49	444
Średnie	18	39	42	375
Dobre	22	31	47	170
Ocena kier.rozw.syt.w kraju				
Dobry kierunek	23	34	42	184
Zły kierunek	16	34	50	509
Trudno powiedzieć	13	44	43	295

Tabela 2. Najważniejsze propozycje wchodzące w skład "Paktu o przedsiębiorstwie": 1 - pracownicy będą mogli współdecydować o prywatyzacji i reformowaniu swoich zakładów, 2 - zostanie zniesiona dywidenda, 3 - nastąpi stopniowe odejście od popiuku, 4 - jasno zostanie określone, kto jest właścicielem zakładu, 5 - pracownicy dostaną za darmo część akcji swoich zakładów, 6 - zostaną oddłużone te zakłady, które przedstawia program ich zreformowania, 7 - pracownicy bankrutujących zakładów będą otrzymywać przez trzy miesiące wynagrodzenia ze specjalnego funduszu. (%)

	1	2	3	4	5	6	7	LICZBA OSÓB
Ogółem	49	14	40	26	17	25	17	988
Płeć								
Mężczyźni	47	16	45	29	15	25	13	472
Kobiety	52	11	35	23	19	25	21	514
Wiek								
do 24 lat	51	11	42	19	12	35	19	123
25-34	50	13	42	30	13	25	17	237
35-44	50	13	43	26	16	28	12	225
45-54	48	18	42	28	16	21	16	160
55-64	51	15	38	25	23	18	18	138
65 lat i więcej	46	11	27	20	30	21	27	105
Miejsce zamieszkania								
Miasto do 20 tys.	53	11	45	24	17	19	20	193
od 21 do 100 tys.	53	15	40	21	17	21	17	283
101-500 tys.	48	16	39	25	17	26	17	263
501 tys. i więcej mieszk.	44	11	37	33	18	33	15	242
Region								
Północny	49	14	38	22	18	32	15	130
Zachodni	48	13	45	25	22	20	19	122
Środkowozachodni	59	10	47	24	13	21	18	135
Środkowy	46	8	31	32	20	26	17	201
Wschodni	54	18	41	23	16	24	18	80
Południowo-wschodni	54	13	52	25	17	22	17	110
Południowo-zachodni	43	20	36	25	15	27	17	210
Wykształcenie								
Podstawowe	47	13	36	20	25	19	26	281
Zasadnicze zawodowe	51	14	45	20	19	19	20	270
Średnie	53	13	42	28	13	29	10	331
Wyższe	40	16	31	47	5	41	10	105
Grupa społeczno - zawodowa								
Kadra kier., inteligencja	44	19	38	43	6	34	6	86
Prac.umysł.niż.szczebła	51	13	42	29	13	29	14	199
Pracownicy handlu i usług	56	15	39	24	15	25	19	79
Robotnicy wykwalifikowani	49	16	48	21	16	26	15	165
Robotnicy niewykwalifik.	51	10	51	19	18	14	22	79
Prywatni przedsiębiorcy	47	20	43	31	14	24	6	49
Aktywność zawodowa								
Pracujący	50	15	44	27	14	26	14	658
Nie pracujący	50	12	32	23	24	22	23	308
Dochody na jedną osobę								
Do 400 tys. zł	54	11	43	11	29	6	34	35
401-600	46	13	45	22	15	22	25	92
601-800	51	10	40	19	21	22	25	162
801-1000	52	13	35	28	17	27	13	211
1001-1500	52	15	38	25	18	23	18	290
Powyżej 1500 tys. zł	42	17	46	34	13	31	8	197
Ocena własnych war. mater.								
Złe	45	13	42	24	18	24	22	440
Średnie	53	14	42	25	18	24	14	378
Dobre	54	16	32	32	14	29	12	170
Ocena kier.rozw.syt.w kraju								
Dobry kierunek	54	10	40	26	16	31	13	184
Zły kierunek	49	14	40	24	16	24	21	507
Trudno powiedzieć	48	16	40	28	21	23	14	296

Tabela 3. Czy wierzy Pan(i) w możliwość porozumienia związków zawodowych z rządem czy też nie? (%)

	Tak	Nie	Trudno powiedzieć	LICZBA OSÓB
Ogółem	42	46	12	996
Płeć				
Mężczyźni	45	48	8	475
Kobiety	40	45	15	519
Wiek				
do 24 lat	46	44	11	123
25-34	44	47	9	239
35-44	44	45	11	225
45-54	39	50	11	160
55-64	38	49	13	139
65 lat i więcej	44	37	19	110
Miejsce zamieszkania				
Miasto do 20 tys.	36	52	12	195
od 21 do 100 tys.	42	45	13	285
101-500 tys.	44	45	12	264
501 tys. i więcej mieszk.	46	44	9	245
Region				
Północny	44	43	13	131
Zachodni	41	48	11	122
Środkowozachodni	45	49	6	135
Środkowy	40	48	12	204
Wschodni	49	35	16	82
Południowo-wschodni	49	35	16	112
Południowo-zachodni	36	53	10	210
Wykształcenie				
Podstawowe	39	45	16	288
Zasadnicze zawodowe	43	47	10	270
Średnie	43	46	11	332
Wyższe	50	47	4	105
Grupa społeczno - zawodowa				
Kadra kier., inteligencja	47	48	5	87
Prac. umysł. niż. szczebla	42	47	11	199
Pracownicy handlu i usług	42	43	15	79
Robotnicy wykwalifikowani	47	45	8	165
Robotnicy niewykwalifik.	39	50	11	80
Prywatni przedsiębiorcy	42	54	4	50
Aktywność zawodowa				
Pracujący	44	47	10	661
Nie pracujący	40	44	16	313
Dochody na jedną osobę				
Do 400 tys. zł	29	69	3	35
401-600	34	49	17	92
601-800	38	45	17	163
801-1000	45	47	9	215
1001-1500	48	40	11	291
Powyżej 1500 tys. zł	41	50	10	199
Ocena własnych war. mater.				
Złe	37	51	11	447
Średnie	49	41	10	378
Dobre	40	43	16	171
Ocena kier. rozw. syst. w kraju				
Dobry kierunek	64	27	9	184
Zły kierunek	30	60	10	512
Trudno powiedzieć	49	34	17	299

Tabela 4. Czy według Pana(i) wprowadzenie w życie Paktu spowoduje zmniejszenie liczby strajków i protestów? (%)

	Tak	Nie	Trudno powiedzieć	LICZBA OSÓB
Ogółem	50	30	20	994
Płeć				
Mężczyźni	51	32	17	474
Kobiety	48	29	23	518
Wiek				
do 24 lat	54	28	19	123
25-34	48	30	23	237
35-44	52	29	19	225
45-54	48	38	14	160
55-64	49	36	15	139
65 lat i więcej	47	19	34	110
Miejsce zamieszkania				
Miasto do 20 tys.	51	29	20	194
od 21 do 100 tys.	49	34	17	284
101-500 tys.	45	26	29	264
501 tys. i więcej mieszk.	54	31	14	245
Region				
Północny	44	27	28	131
Zachodni	50	37	13	122
Środkowozachodni	52	36	12	135
Środkowy	56	32	12	203
Wschodni	50	34	16	82
Południowo-wschodni	59	22	20	111
Południowo-zachodni	40	26	34	210
Wykształcenie				
Podstawowe	44	31	26	287
Zasadnicze zawodowe	49	30	21	270
Średnie	50	31	19	331
Wyższe	67	27	7	105
Grupa społeczno - zawodowa				
Kadra kier., inteligencja	64	28	8	87
Prac. umysł. niż. szczebla	51	34	16	199
Pracownicy handlu i usług	42	35	23	78
Robotnicy wykwalifikowani	53	26	21	165
Robotnicy niewykwalifik.	43	39	19	80
Prywatni przedsiębiorcy	53	33	14	49
Aktywność zawodowa				
Pracujący	51	32	17	659
Nie pracujący	48	27	25	313
Dochody na jedną osobę				
Do 400 tys. zł	44	32	24	34
401-600	43	37	20	92
601-800	50	27	23	163
801-1000	47	31	22	215
1001-1500	51	30	19	290
Powyżej 1500 tys. zł	54	29	17	199
Ocena własnych war. mater.				
Złe	43	35	22	446
Średnie	55	26	19	377
Dobre	53	28	19	171
Ocena kier. rozw. syt. w kraju				
Dobry kierunek	72	17	11	184
Zły kierunek	40	39	20	510
Trudno powiedzieć	52	23	25	299

Tabela 5. Jak Pan(i) ocenia działalność związków zawodowych? Czy ogólnie rzecz biorąc, związki zawodowe bronią i reprezentują interesy pracowników: (%)

	bardzo dobrze i dobrze	dostatecznie	niedostatecznie	niktóra dobrze, niektóre źle	trudno powiedzieć	LICZBA OSÓB
Ogółem	10	21	24	38	7	995
Płeć						
Mężczyźni	10	21	29	34	6	474
Kobiety	11	20	19	42	8	519
Wiek						
do 24 lat	7	24	16	44	10	123
25-34	10	21	21	44	5	239
35-44	10	23	25	38	4	225
45-54	8	21	29	38	4	160
55-64	14	21	29	27	9	139
65 lat i więcej	15	12	18	36	19	109
Miejsce zamieszkania						
Miasto do 20 tys.	11	23	24	37	6	195
od 21 do 100 tys.	12	16	23	41	9	284
101-500 tys.	14	23	18	38	7	264
501 tys. i więcej mieszk.	5	22	30	36	7	245
Region						
Północny	11	15	25	40	9	131
Zachodni	8	15	25	46	7	122
Środkowozachodni	12	26	19	39	4	135
Środkowy	10	25	33	24	8	203
Wschodni	12	20	20	43	6	82
Południowo-wschodni	9	20	17	48	6	112
Południowo-zachodni	11	21	21	39	9	210
Wykształcenie						
Podstawowe	13	19	21	33	14	288
Zasadnicze zawodowe	14	21	24	36	5	270
Średnie	7	21	24	44	5	331
Wyższe	7	21	27	41	5	105
Grupa społeczno - zawodowa						
Kadra kier., inteligencja	7	20	25	43	6	87
Prac. umysł. niż. szczebla	8	24	21	44	4	199
Pracownicy handlu i usług	8	20	27	39	6	79
Robotnicy wykwalifikowani	12	25	28	29	5	165
Robotnicy niewykwalifik.	18	24	24	33	3	80
Prywatni przedsiębiorcy	14	16	24	40	6	50
Aktywność zawodowa						
Pracujący	10	23	25	38	5	661
Nie pracujący	10	17	22	39	13	312
Dochody na jedną osobę						
Do 400 tys. zł	9	17	34	40	0	35
401-600	9	14	32	38	8	92
601-800	10	23	20	34	12	163
801-1000	11	20	21	41	7	215
1001-1500	12	23	20	38	7	290
Powyżej 1500 tys. zł	9	19	29	38	6	199
Ocena własnych war. mater.						
Złe	10	19	29	35	7	446
Średnie	11	24	19	38	9	378
Dobre	10	18	20	47	5	171
Ocena kier. rozw. syt. w kraju						
Dobry kierunek	17	18	19	38	7	184
Zły kierunek	7	22	26	38	7	511
Trudno powiedzieć	11	20	22	39	8	299